

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-21>

УДК 001.895 : [332.05+304.444]

РОЛЬ КУЛЬТУРНИХ, КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: АНАЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

THE ROLE OF CULTURAL AND CREATIVE INDUSTRIES IN ACHIEVING THE GOALS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: THE ANALYTICAL CONTEXT OF MODELING DYNAMIC CONNECTIONS

Плуталов Сергій Іванович

доцент,

Луганська державна академія культури і мистецтв

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9155-5324>

Plutalov Serhii

Luhansk State Academy of Culture and Arts

Стаття присвячена актуальним питанням визначення ролі культурних, креативних індустрій у досягненні цілей сталого розвитку задля формування аналітичного базису моделювання динамічних зв'язків. Доведено, стимулюючий вплив креативних, культурних індустрій на економічне зростання. Обґрунтовано доцільність аналізу окремих показників, таких як рівень досягнення цілей сталого розвитку, додану вартість та обіг підприємств індустрії культури, занятість у сфері культури, витрати держави і домогосподарств на культурний сектор. Встановлено протиріччя, а саме, з одного боку креативні культурні індустрії сприяють наповненню місцевих та державного бюджетів, створенню додаткових робочих місць не зважаючи на глобальні виклики, а з іншого, проявляють слабку стійкість до них, про що свідчить скорочення доданої вартості та обігу підприємств індустрії культури в період пандемії в середньому на 67 тис. євро. Сформовано перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: креативна економіка, культурні індустрії, креативні індустрії, сталий розвиток, цілі сталого розвитку.

The article is devoted to the topical issues of defining the role of cultural and creative industries in achieving the goals of sustainable development in order to form an analytical basis for modeling dynamic relationships. To realize the potential of cultural and creative industries in the context of sustainable development, it is proposed to follow a holistic, integrated approach that takes into account the interrelationships of the goals of sustainable development, which allows to minimize the negative effects of global challenges. The stimulating effect of creative, cultural industries on economic growth has been proven. The expediency of the analysis of individual indicators, such as the level of achievement of sustainable development goals, added value and turnover of cultural industry enterprises, employment in the cultural sector, state and household expenditures on the cultural sector, is substantiated. It was established that in terms of the level of achievement of sustainable development goals in the EU countries, Great Britain, Ukraine, Finland, Sweden, Denmark and Austria had the highest score of the SDG Index during the entire period, while Greece, Malta, Romania, Cyprus and Bulgaria occupied the last positions of the rating. The prospects of Ukraine in the ranking of EU countries are outlined, which indicate the country's ability to take the leading positions. A number of contradictions have been established: on the one hand, creative cultural industries contribute to the filling of local and state budgets, the creation of additional jobs regardless of global challenges, and on the other hand, they show weak resistance to them, as evidenced by the reduction of added value and turnover of cultural industry enterprises in the period pandemic by an average of 67,000 euros. All this creates the basis for further research aimed at establishing cause-and-effect relationships between these processes and forms the initial information base for modeling the dynamic relationship between the sustainable development of territories, cultural and creative industries. Prospects for further research have been formed.

Keywords: creative economy, cultural industries, creative industries, sustainable development, sustainable development goals.

Постановка проблеми. Культурні, креативні індустрії відіграють все більш значущу роль на світовій арені, у тому числі для досягнення цілей сталого розвитку, які визначають порядок денний для держав – членів Організації Об'єднаних Націй (ООН) до 2030 року [1]. Актуальність дискурсу про вплив креативних індустрій на сталий розвиток територій підтверджується тим, що 2021 рік на 74 сесії Генеральної Асамблеї ООН був оголошений Міжнародним роком креативної економіки в інтересах сталого розвитку [2]. У контексті дослідження зв'язку між розвитком креативних індустрій та стійким розвитком необхідно розглянути їх взаємний вплив як з точки зору синергії, так і з точки зору компромісів, що в свою чергу потребує формування аналітичного базису по ряду показників, таких як рівень досягнення 17 ЦУР у країнах ЄС, Великій Британії, Україні, додана вартість та оборот підприємств індустрії культури в динаміці по роках, рівень зайнятості, доходів та витрат в культурній сфері. З огляду на що представлені результати справедливо вважати актуальним та своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Узагальнення наукового доробку за окресленою проблематикою дає підстави стверджувати, що науковий базис за даною проблематикою складають праці члена консультаційної ради з креативної економіки ООН Д. Хокінса [3], економіста та соціолога Р. Флориди [4] та експерта Світового банку Ч. Лендрі, які креативність розглядали в якості атрибута успішного розвитку нової економіки [5]. Головне досягнення зазначених авторів полягає в тому, що на основі їх теорій можна описати креативну економіку як систему, яка складається з креативного міста, креативного класу та креативних індустрій.

Суттєвий внесок у розвиток теорії креативної економіки зроблено і українськими вченими. Так, зокрема, перспективи розвитку креативних індустрій відображені у працях вчених Інституту регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України С. Дави́мука, Л. Федулової [6], якими розроблено пропозиції щодо формування державної культурної політики та механізмів її реалізації, концептуалізовано напрями формування креативних кластерів і створення інноваційної екосистеми тощо.

Автори О. Бочко О. Малецька, Н. Ціцька, О. Капраль у своїх дослідженнях присвячених цифровій економіці, пропонують полігональну модель конкурентоспроможності країн за

показниками конкурентоспроможності цифрових економік, акцентуючи увагу на розвитку креативних індустрій, за якими майбутнє економіки [7, с. 572–580]. О. Поліщук, Т. Кулініч, Н. Мартинович, Ю. Попова, досліджуючи цифровізацію, як інструмент подолання кризи Covid-19 та досягнення соціально-економічної стійкості, відмічають в тому числі, що драйвером економічного зростання наряду з цифровізацією є активізація креативного сектору і перехід від ресурсної до креативної економіки [8, с. 69–79]. О. Перепелюкова, виділяє особливості цифровізації регіональних економічних систем в умовах креативної економіки [9, с. 80–90.].

В. Медвідь окреслюючи наукові засади визначення сутності регіонального розвитку, покладається на креативний підхід, зазначаючи, що саме за креативними індустріями майбутній соціально-економічний розвиток України [10, с. 157–163]. Н. Гавриленко, О. Грищенко, вивчаючи податкові стимулятори, відмічають необхідність впровадження спеціальних режимів оподаткування для креативного сектору [11, с. 73–79]. Авторка Т. Несторенко присвячуючи свої роботи освіті, зосереджується на «економіці суперзірок», акцентуючи увагу на зміщенні полюсів у бік креативності, за якою наукиня вбачає майбутнє «вчителів суперзірок» [12, с. 8–15]. Подібні висновки роблять Н. Васильчук, О. Кузьменко [13, с. 25–28], І. Бахов, Е. Бойченко, Н. Мартинович, Т. Ніч, Т. Окольніча, В. Вінниченко, які наголошують на змінах пріоритетності в ринковій інфраструктурі «від виробничого до людського потенціалу» [14, с. 1668–1676].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, не зважаючи на широту та повноту досліджень креативного сектору економіки, до сьогодні досить обмеженою залишається сфера теоретико-методичних знань та прикладного інструментарію оцінки їх впливу на розвиток інших секторів економіки. Донині, не сформовано єдиної термінології, відсутні чіткі механізми розвитку зазначеної моделі економіки в національному господарстві. Упродовж десятиліть концепція «креативної економіки», не тільки в Україні, а в Європі, зберігає незавершений характер, по причині неоднозначності сценаріїв майбутнього соціально-економічного розвитку, що перебувають у центрі уваги культурної і економічної політики. Усе це обумовлює необхідність у проведенні подальших досліджень.

Мета статті полягає в окресленні ролі культурних, креативних індустрій у досягненні

цілей сталого розвитку задля формування аналітичного базису моделювання динамічних зв'язків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз існуючого наукового доробку дозволив дійти висновку, що культурні, креативні індустрії за допомогою різноманітних форм контенту сприяють підвищенню поінформованості про екологічні проблеми та сприяють заохоченню застосування стійких практик у виробництві й споживанні. Позитивний ефект на екологію також досягається за рахунок впровадженням цифрових технологій, які забезпечують зменшення впливу виробничих процесів на навколишнє середовище. Крім цього, значні зміни у розвитку культурних, креативних індустрій та посилення їх впливу на соціально-економічні процеси та суспільну свідомість є результатом четвертої промислової революції (Індустрії 4.0), пов'язаної з конвергенцією цифрових і фізичних технологій, включаючи штучний інтелект, машинне навчання, Інтернет речей (IoT), адитивне виробництво, робототехніку та аналітику великих даних [15].

Культурні, креативні індустрії також сприяють соціальній інтеграції, надаючи платформи для різних думок, сприяючи культурному самовираженню, міжкультурному діалогу, а також допомагають зберігати культурну спадщину. Це зміцнює соціальну згуртованість, сприяє розвитку почуття ідентичності, належності, впливаючи на соціальну складову сталого розвитку. В рамках Міжнародного року креативної економіки в інтересах сталого розвитку були проведені заходи, спрямовані на підтримку різноманітності форм культурного самовираження, збереження культурної самобутності [2]. З огляду на сказане, можна констатувати, що на сучасному етапі соціально-економічного розвитку України та багатьох інших європейських країн, креативні і культурні індустрії відіграють домінуючу роль, яка на переконання автора, буде зберігатися і посилюватися в майбутньому. Однак, зазначена теза потребує наукової обґрунтованості, оскільки цей вплив може бути як позитивним так і негативним. Це потребує встановлення динамічних зв'язків між процесами що відбуваються у сталому та креативному розвитку.

Досліджуючи вплив розвитку культурних, креативних індустрій на сталий розвиток, дійшли висновку, що необхідно враховувати асиметричні шоки, які за останні кілька десятиліть зазнала світова економіка, і до яких особливо чутливими виявилися європей-

ські держави [16]. До асиметричних шоків, можна віднести фінансово-економічну кризу 2008 року і постпандемічну кризу Covid-19 і звичайно війну. Якщо фінансово-економічну кризу пройдено і вже сформовано певні стратегії її подолання, які майже повністю реалізовано, то наслідки пандемії Covid-19 і повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну в 2022 році будуть непрогнозовано довго визначати перспективи розвитку не тільки креативних індустрій. Все це потребує проведення регулярних досліджень по встановленню кореляції між різними процесами, зокрема таким як темпи розвитку культурних, креативних індустрій, стійкість соціального, економічного та екологічного розвитку територій (регіонів, країн).

Відтак, для реалізації окреслених перспектив, проаналізуємо взаємозв'язок між розвитком культурних, креативних індустрій та стійким розвитком у країнах ЄС, Великобританії та України. Вибір цих країн обумовлено поперше, тим що Україна прагне стати членом ЄС, по-друге, Велика Британія, згідно декількох самостійних джерел, є лідером у розвитку креативного сектору не тільки в Європі, який станом на 2023 рік складає десятку частину економіки Великої Британії. Отже, для подальшого зіставлення даних проаналізуємо стан прогресу країн у досягненні цілей сталого розвитку [17].

В таблиці 1 представлено результати групування країн за індексом «SDG Index Score», згідно якого Фінляндія, Швеція, Данія і Австрія протягом десяти років (2011–2021) мають найвищий бал Індексу ЦУР. В той час, як Греція, Мальта, Румунія, Кіпр та Болгарія очолюють останні позиції у рейтингу. Україна, як би була країною ЄС могла посісти почесне 6 місце після Австрії. Крім того, протягом всього аналізованого періоду, «SDG Index Score» має позитивну динаміку. Аналогічна ситуація відмічається і за даними іншого інформаційного ресурсу, а саме Доповіді про сталий розвиток за 2022 рік, свідчить про те, що Україна у рейтингу досягнення цілей сталого розвитку, займає лідерські позиції, оскільки значення показника коливаються в межах від 71,66 до 75,51 [18].

Разом з тим вважаємо, що виклики, з яким зіткнулася Україна після 2021 року (за результатами якого опубліковано індекс сталого розвитку), настільки значимі, а динаміка змін настільки стрімка, що будь-яка статистична інформація буде з значним тимчасовим лагом надавати користувачам можливість кількіс-

Таблиця 1

Рівень досягнення цілей сталого розвитку у країнах ЄС, Великій Британії, Україні

Країни	Рік										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Фінляндія	78,84	79,2	79,17	79,15	79,86	79,78	80,54	80,45	81,26	81,42	81,68
Швеція	79,13	79,79	79,72	79,44	79,67	80,23	80,17	80,38	80,77	80,72	80,63
Данія	75,92	77,05	77,49	77,64	78,39	79,07	78,94	78,39	79,07	78,86	79,17
Австрія	73,7	74,14	74,86	75,42	75,33	75,64	76,35	77,21	78,02	78,22	78,17
Німеччина	70,69	71,51	71,74	72,01	72,93	73,33	73,91	73,74	74,69	74,94	74,84
Чехія	68,3	69,05	69,09	69,19	69,73	70,34	71,77	72,49	73,05	73,73	74,24
Словенія	68,28	69,2	69,52	69,79	70,03	70,65	71,72	72,64	73,21	73,66	73,95
Естонія	67,45	67,71	67,46	67,37	69,06	69,15	71,03	71,97	72,65	73,09	73,22
Франція	68,24	69,77	70,69	71,2	71,37	71,54	72,54	73,01	73,18	72,88	73,05
Польща	64,78	65,43	65,93	67,21	68,3	69,32	70,14	70,23	71,02	71,84	72,4
Ірландія	66,24	66,85	67,23	67,42	67,23	67,65	68,9	69,47	70,64	71,17	72,15
Бельгія	66,46	68,12	67,67	68,81	69,25	69,57	69,68	69,58	70,8	71,63	71,72
Нідерланди	69,17	69,81	69,96	69,87	70,15	69,96	70,95	70,56	70,92	71,5	71,58
Хорватія	62,39	62,76	65,5	66,22	66,76	67,47	67,08	68,54	69,56	70,43	70,73
Португалія	63,54	63,45	63,59	63,64	64,89	65,7	67,69	68,56	69,31	70,18	70,58
Італія	63,97	64,58	65,84	66,68	66,39	67,34	68,19	69,31	69,86	70,46	70,55
Словаччина	66,53	66,77	66,97	67	66,74	67,95	68,5	68,48	69,25	70,32	70,2
Іспанія	65,97	66,53	66,83	66,71	66,56	66,96	67,92	68,59	69,85	69,8	70,13
Угорщина	63,32	63,24	63,33	64,16	65,26	66,17	67,2	68,72	69,19	69,67	69,85
Латвія	61,45	62,08	63,44	64,17	64,99	66,28	67,36	67,96	69,47	69,58	69,47
Люксембург	65,69	67,85	67,55	67,8	68,17	67,71	68,24	66,8	67,28	68,69	68,72
Литва	60,79	60,95	61,53	62,36	62,55	63,27	63,92	64,19	64,11	65,75	66,09
Греція	60,37	59,16	59,91	60,15	60,01	60,21	61,91	63,56	64,98	65,74	65,7
Мальта	59,69	59,28	59,97	60,59	61,11	61,84	63,05	64,64	64,01	64,66	64,94
Румунія	55,94	55,35	56,63	56,41	56,98	58,98	60,01	61,19	62,8	62,93	63,38
Кіпр	55,18	54,61	54,52	54,82	55,19	56,36	57,25	59,12	59,75	60,55	60,74
Болгарія	55,9	56,3	56,63	55,93	56,19	55,75	55,82	57,86	59,32	59,65	60,7
Великобританія	67,93	67,71	68,1	68,25	68,94	69,92	70,42	70,02	70,31	70,58	70,51
Україна	71,66	72,48	72,55	72,82	72,67	72,29	73,41	74,24	74,97	75,33	75,69

Джерело: складено автором на засадах [17; 18]

ного підтвердження гіпотез, що висувуються (за винятком результатів інструментальних вимірювань, де це допустимо), що ускладнює обґрунтованість прогнозів у всіх сферах, включаючи креативні індустрії. В якості аргументації останнього припущення може слугувати огляд перспектив розвитку світової економіки, опублікований в квітні 2023 року Міжнародним Валютним Фондом (МВФ), який вказує на те, що посилюються ризики, пов'язані з неможливістю досягти очікуваного прогресу у вирішенні глобальних проблем,

у тому числі проблем забезпечення сталого розвитку [19].

Щодо України, у прогнозі відсутні дані на період після 2023 року і зазначається, що 2024–2028 роки характеризуватимуться дуже високим рівнем невизначеності, що зумовлює відсутність прогнозних даних. Посилення невизначеності особливо відчутне на тлі того, що місяцем раніше МВФ було опубліковано позитивний макропрогноз для України на 5 років [20]. Все це створює передумови для моделювання динамічних зв'язків між стійким

Додана вартість та обіг підприємств індустрії культури, млн. євро

Країна	Період										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Болгарія	103340,7	108646	110001,9	113946,4	121307,9	120068,1	132462,7	141152,4	151932,7	148134,6	
Чехія	446171,2	443620,6	430796,3	424269,5	444231,4	448126	495994,1	541086,5	561841,6	513426,4	
Данія	437171,2	451664,9	456340,9	462892,5	479463,6	492217,6	524798	545330,4	564958,6	548623,5	
Німеччина	5569071,7	5761414,6	5773408,1	5989536,5	6061400,1	6195443,3	6573159,6	6830400,5	7026177,7	6705217,4	
Естонія	44494,6	48289,8	51341,6	51496,7	50820,2	52986,1	58858	64982,4	69331,7	63465,6	
Ірландія	323095,3	411831,3	418460,4	454806,4	594681,4	637743,9	662152,4	727950,2	804925	809680,1	
Греція	263603,7	248167,4	239428,9	241574,7	234133,5	228250,1	246060,3	249650,9	258852,8	233195,1	
Іспанія	1633880,4	1707743,2	1650476,6	1718929,2	1789292,3	1844571,3	1971359,7	2055805	2140373,8	1888813,5	
Франція	3621186,3	3679043	3668566	3584491,7	3624868,8	3695932,1	3731344,3	3830389,4	3940307,5	3628816,2	
Хорватія	77419	75231	74880,2	74562,1	77670,3	81158,7	87298,8	93810,8	96752	87046,6	
Італія	2918403,5	2953718,8	2864098,5	2856858,4	2887615,3	2855371,2	2943924,4	3033061,2	3057362,1	2713560	
Кіпр	27877,2	26618,5	24900,9	24797,4	25582,1	27642	30901,5	33787,1	37060,7	35210,2	
Латвія	43672,9	50300,5	52173,7	51102,5	51303,6	51195,9	55599,1	60239,7	61456,6	57729,1	
Литва	62540,9	68094,9	71893,9	73175,7	74018,1	75808,8	84327	91926,3	98132,3	97135,9	
Люксембург	135074,8	138640,6	147342,2	157209,5	151364,8	144412,3	169678,7	191954,9	173288,6	167514,2	
Угорщина	262065,4	254233,4	254863,3	262975,1	277689,5	276633,3	304789,8	324310,3	341386,1	320080,9	
Мальта	13834,5	14751,1	15423,7	16300,6	18665,1	20569,8	22815,9	24224,5	25378,3	23463,3	
Нідерланди	1399038,4	1416170,4	1392446,2	1387385,3	1412432,8	1442788,1	1548070,8	1644839,2	1699401,7	1614894,6	
Австрія	630672,3	648491,9	651838,4	652282,4	653111	666623,8	707721,2	737701,3	760213,2	720519,6	
Польща	836360	846778,3	852976,9	880583,4	921350,3	920201,4	1022068,5	1124830,1	1180723,7	1147429,6	
Португалія	325979,5	304954,7	302200,5	306674,6	314226,7	322167,9	351787,9	375644,6	390038,6	351224,7	
Румунія	234488,1	235265,3	235558,5	246217,3	263366,2	270662,4	292990,2	313932,9	338614,6	327690,7	
Словенія	80045,5	80451,8	79216,7	81470,5	83628,3	85547,8	95274,7	102383,9	104960,5	97837,9	
Словаччина	158030,5	164092,7	162069,4	169043,3	180475,7	185907,4	199169,8	212337,2	215273,4	200387,2	
Фінляндія	378736,9	390154	380899,6	372016,7	365782,1	371260,9	379828	402030,6	412620,3	396726,9	
Швеція	745459	802559,5	802250,5	791717,1	808925,7	828599,3	873981,5	842502,9	852864,1	837097,9	
Швейцарія	1673848,7	1805017,3	2017642,6	1972200,6	1929683,5	1729470,9	2055020,8	2268603,1	2125535,8	1957062,1	
Англія	3519246,2	3836967	3890374,8	4155163,7	4348296,9	3976193,4	4057888,4	4281773	-	-	
Україна	53833135	66545685	71006776,8	75818309	103255521,8	138469779,6	176778162	234762522	286130406	333867626	

Джерело: складено автором за даними [21; 22, с. 5–19]

розвитком територій, культурними та креативними індустріям. Однак, перш ніж перейти безпосередньо до цього етапу, варто проаналізувати стан розвитку креативних індустрій за такими ознаками як: динаміка доданої вартості та оборот підприємств індустрії культури, млн. євро.

Джерелом інформації про розвиток креативних індустрій стали дані Євростату та Державної служби статистики України (табл. 2, рис. 1–3). Вибір джерел даних обумовлений необхідністю забезпечення співставленості показників що характеризують розвиток культурних, креативних індустрій та їх взаємозалежності зі стійким розвитком.

Аналіз динаміки доданої вартості та обороту підприємств індустрії культури дозволяє стверджувати, що серед всіх країн спостерігається однакова тенденція, що характеризується збільшенням обігу підприємств індустрії культури та їх внеску у додану вартість. В середньому значення по показнику за країнами у десятирічний період склало 6,3 млн євро. Серед лідерів такі країни як Німеччина (6,2 млн євро), Англія (4 млн євро), Франція (3,7 млн євро). Причому, дані по Англії подаються не за 10, а за 8 років. В діапазоні від 1 до 3 млн євро розмістилися такі країни як, Іспанія (1,8 млн. євро), Італія (2,9 млн євро), Нідерланди (1,5 млн євро), Швейцарія (1,9 млн євро). Зауважимо, що для України вимірювач – тис. грн; показник 2021 р. – 451364812,3 тис. грн, що в євровому еквіваленті в середньому за весь період складає – 6,3 млн євро. Відтак, можна констатувати, що Україну слід відносити до групи лідерів за показником доданої вартості та обігу підприємств індустрії культури.

Крім того, аналіз динаміки доданої вартості та обігу підприємств індустрії культури, дозволив дійти висновку, що після 2019 року, за всіма країнами ЄС спостерігається скорочення значення показника, яке в середньому склало – 67 тис. євро. З огляду на що робимо висновок, що пандемія стала глобальним фактором впливу, який негативно відбився на розвитку підприємств культури і як наслідок.

Щодо України, не зважаючи на пандемію, культурний сектор проявив себе як стійкий, оскільки за період пандемії додана вартість не тільки не скоротилася, а й збільшилася на 1,2 млн євро. Більш детально з результатами аналізу в розрізі України можна ознайомитися у раніше опублікованих матеріалах [23]. Далі проаналізуємо зайнятність у сфері культури (рис. 1).

За результатами аналізу з'ясовано, що в цілому по країнах ЄС за 2011–2021 рр., спостерігається позитивна динаміка. Пропорційно доданий вартості за показником зайнятості серед лідерів опинилися Німеччина (+1638 тис. осіб), Іспанія (+639,6 тис. осіб), Франція (+924,7 тис. осіб), Італія (+797 тис. осіб). Середній приріст зайнятості в культурній сфері цих країн в середньому склав 1 млн. осіб. Найнижчі показники зайнятості в культурі (до 100 тис. осіб) спостерігається у 41% країн, зокрема: Болгарії (84 тис. осіб), Естонії (33 тис. осіб), Ірландії (73,9 тис. осіб), Кіпрі (12, 8 тис. осіб), Латвії (34,8 тис. осіб), Литві (51 тис. осіб), Люксембурзі (13 тис. осіб), Мальті (9,9 тис. осіб), Словенії (44,6 тис. осіб), Словаччини (65 тис. осіб).

Для складання об'єктивної картини та подальшого моделювання залежностей, проаналізуємо державні витрати й витрати домогосподарств на культуру (рис. 2, 3).

Аналіз витрат держави на культурну сферу дозволив виявити цікаву тенденцію, суть якої полягає в наступному: Естонія і Латвія, мають низький показник зайнятості від 33 до 35 тисяч осіб, а також середнє значення показника доданої вартості наряду з якими державні витрати по цих країнах складають найвищі значення, 2,7 та 2,4 відповідно. В той час, як лідери по зайнятості та доданий вартості Німеччина та Франція мають значно нижчий показник державних витрат на культуру. У цьому зв'язку можна припустити, що зберігається наступна залежність «чим вище рівень зайнятості, тим нижчі державні витрати». Це може пояснюватися тим, що культурні індустрії Німеччини, Франції фінансуються з інших альтернативних джерел. Також можна констатувати, що між рівнем зайнятості та рівнем державних витрат в культурних індустріях залежність відсутня. Однак, для того, щоб зробити остаточні висновки, треба проаналізувати ще один показник – витрати домогосподарств на засадах чого провести кореляційно-регресивний аналіз по всіх окреслених у цій статті показниках.

Аналіз витрати домогосподарств на культуру у регіональному розрізі, дозволив встановити, що такі країни як Болгарія, Литва мають найбільшу питому вагу витрат, середнє значення якого коливається в межах від 128 до 129. Якщо повернутися до державних витрат, явно проглядається залежність, суть якої проявляється в тому що, в цих країнах фінансування культурного сектору відбувається не за рахунок державних коштів (Болгарія 1,1,

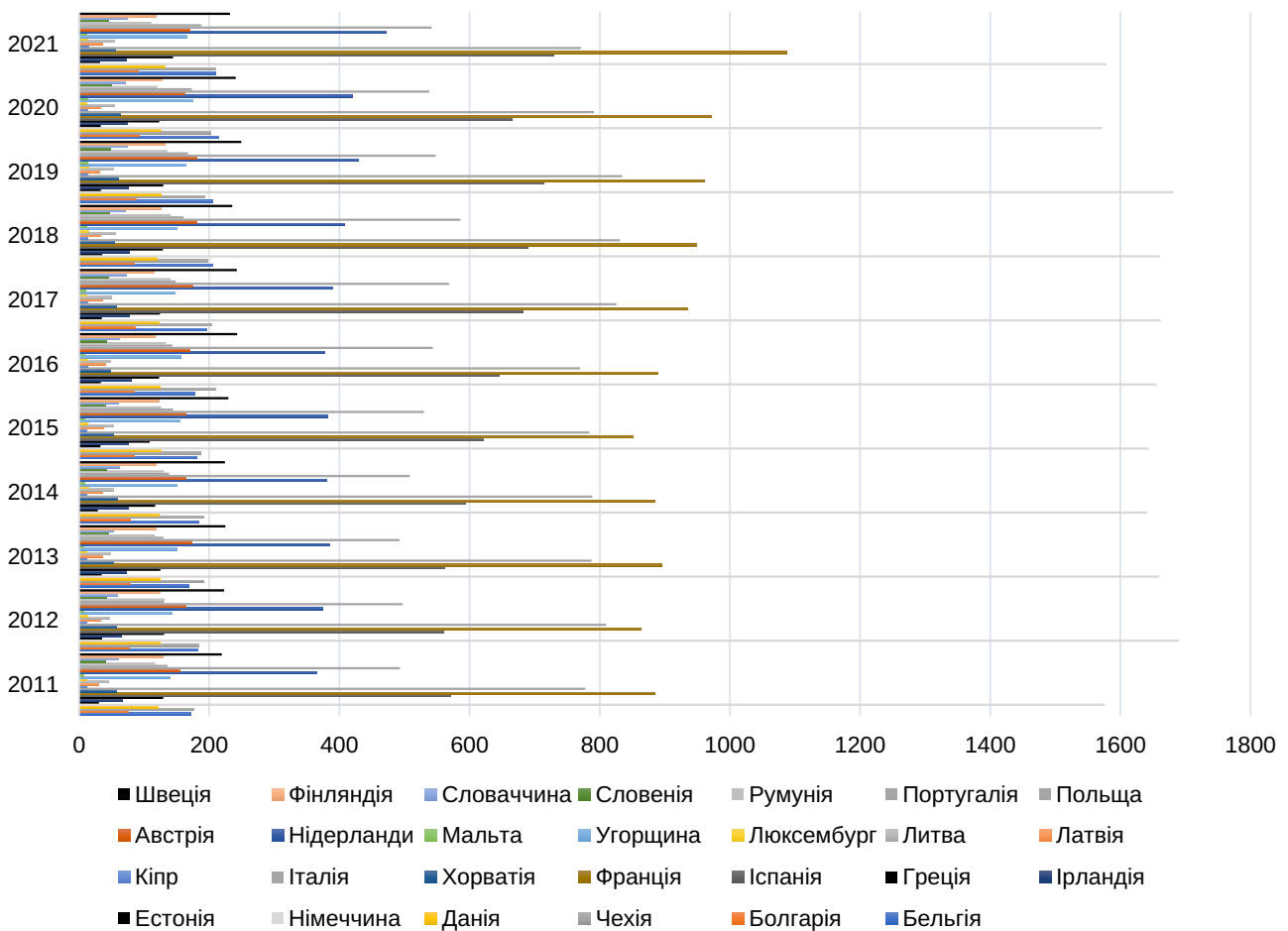

Рис. 1. Зайнятість у сфері культури, по країнах ЄС за 2011–2021 рр., тис. осіб

Джерело: складено автором за даними [21, 22]

Литва 1,4), а за рахунок населення. Враховуючи соціально-економічний стан України, в якій зараз відбуваються бойові дії, що спустошують бюджет, вважаємо за необхідним у подальших дослідженнях узагальнити досвід зазначених країн, оскільки після закінчення війни, більшість державних коштів піде на відновлення інфраструктурних об'єктів, а культура, яка і до того на 90% фінансувалась із державного бюджету, потребуватиме додаткових вливань, джерела походження яких наразі не відомі.

Крім того, з'ясовано цікаву річ, а саме, не зважаючи на те, що пандемія Covid-19 сприяла зростанню витрат домогосподарств, тобто, в період карантину населення витратило на культурну сферу більше коштів, ми бачимо що Лінійне рівняння (рис. 3) зі знаком мінус, а це може свідчити про гіпотетичне скорочення витрат домогосподарств на культуру в майбутньому. Однак, згідно євростату, Бельгія, Німеччина, Естонія, Ірландія, Греція, Франція, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Нідерланди,

Австрія, Словаччина за період карантину збільшили витрати по домогосподарствам на культурний сектор. В цьому зв'язку можна констатувати, що культурна індустрія є більш стійкою до глобальних викликів. Все це породжує дискусію та потребує додаткових досліджень, щодо встановлення причинно-наслідкових зав'язків між цими процесам.

Висновки з проведеного дослідження та перспективи подальшого розвитку. Таким чином, підводячи підсумок варто сказати, що у дослідженні ідентифіковано основні наслідки глобальних тенденцій та викликів, що визначають полярність впливу культурних, креативних індустрій на сталий розвиток територій. Обґрунтовано, що креативні, культурні індустрії продовжують проявляти стимулюючий вплив на економічне зростання. Проаналізовано окремі показники, такі як: рівень досягнення цілей сталого розвитку у країнах ЄС, Великій Британії, Україні, динаміку доданої вартості та обігу підприємств індустрії культури, зайнятість у сфері культури, по країнах ЄС

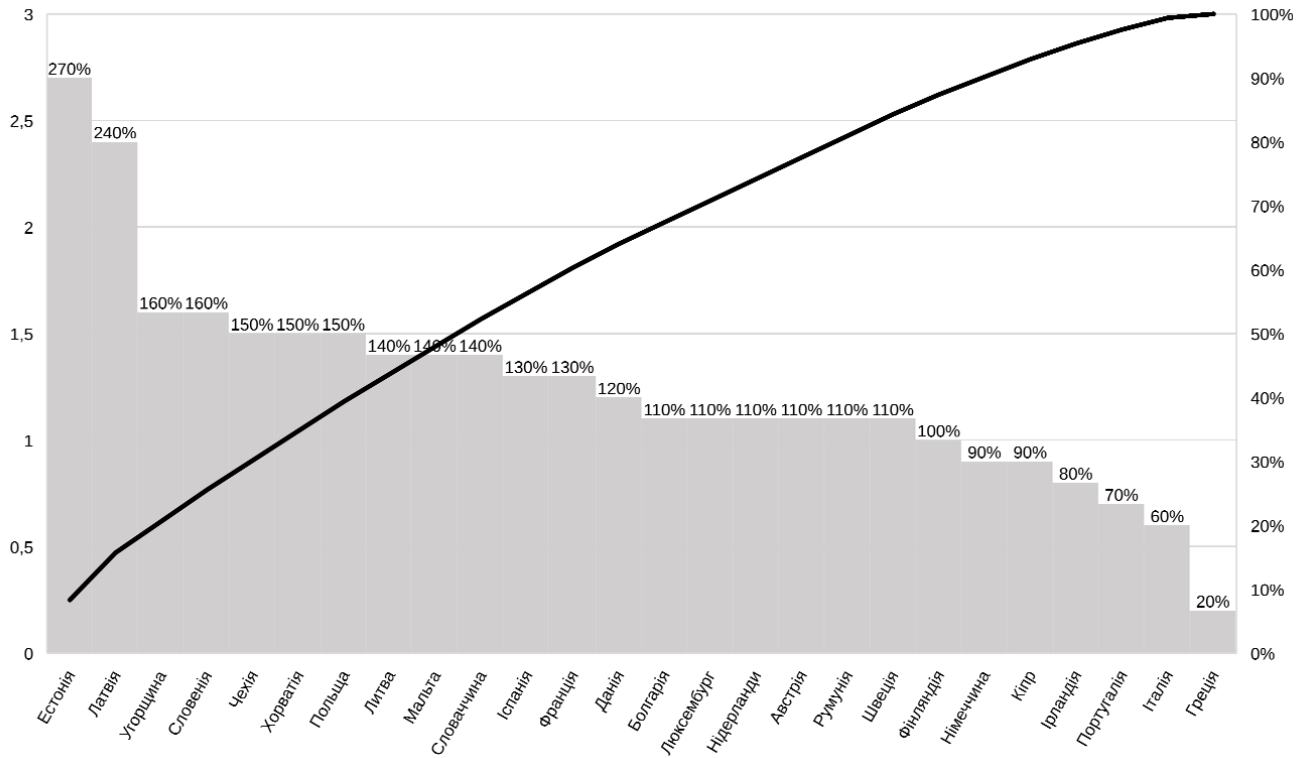

Рис. 2. Витрати держави у сфері культури, тис. євро

Джерело: складено автором за даними [21; 22]

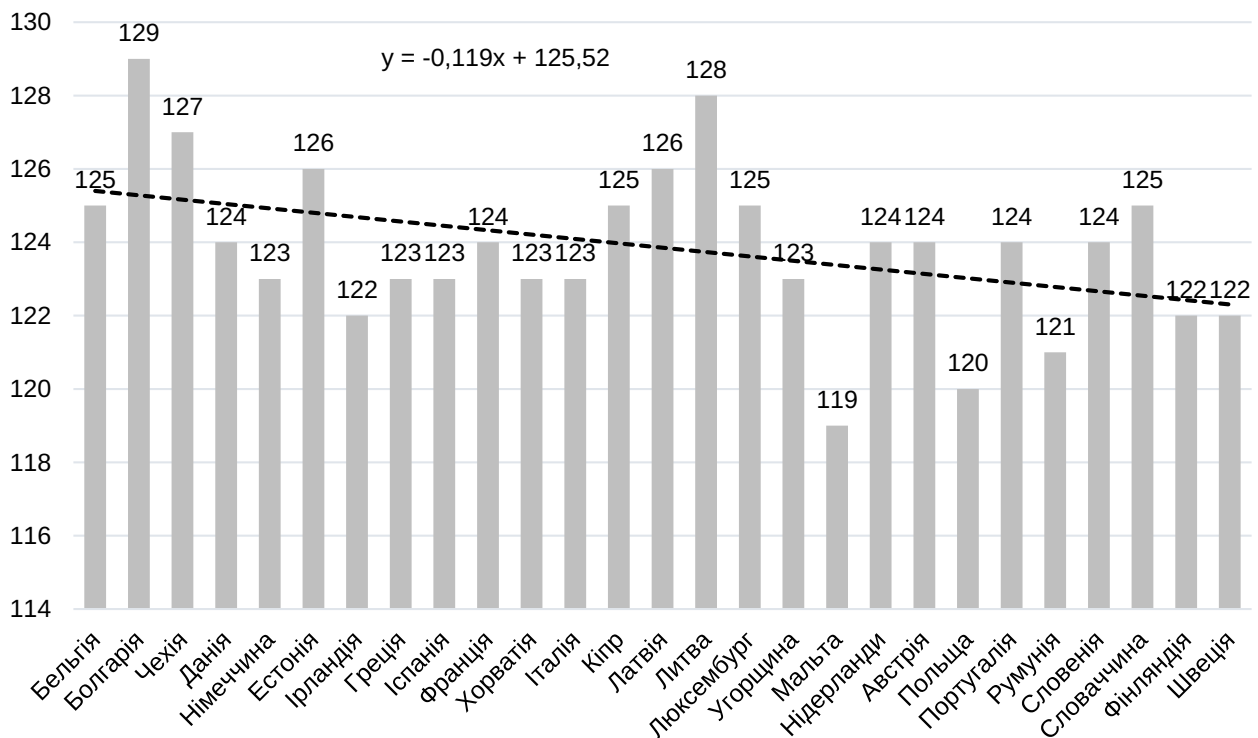

Рис. 3. Витрати домогосподарств на культуру, тис. євро

Джерело: складено автором за даними [21; 22]

за 2011-2021 рр. та витрати держави і домогосподарств на культурний сектор. В результаті дійшли висновку, що Фінляндія, Швеція, Данія і Австрія протягом 2011–2021 мали найвищий бал Індексу ЦУР, натомість Греція, Мальта, Румунія, Кіпр та Болгарія займали останні позиції рейтингу. Україна, як би була країною ЄС могла б посісти почесне 6 місце після Австрії. Враховуючи той факт, що переважна більшість авторів у своїх дослідженнях стверджують, що культурно-креативні індустрії позитивно впливають на досягнення цілей сталого розвитку, для більшої переконливості, провели аналіз цього впливу, що дозволило виявити ряд протиріччя.

Зокрема, аналіз динаміки доданої вартості та обігу підприємств індустрії культури, дозволив дійти висновку, що після 2019 року, за всіма країнами ЄС спостерігалось скорочення значення показника, яке в середньому склало – 67 тис. євро. Однак, наряду з цим, відмічалось зростання зайнятості, державних витрат та витрат домогосподарств, що породжує дискусію та створює підґрунтя для додаткових досліджень, стосовно встановлення причинно-наслідкових зв'язків між цими процесами. Все це склало базис для моделювання динамічного зв'язку між стійким розвитком територій, культурними та креативними індустріями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda> (дата звернення: 26.03.2023).
2. International Year of Creative Economy for Sustainable Development. URL: <https://unctad.org/topic/tradeanalysis/> (дата звернення: 29.03.2023).
3. Howkins J. The Creative Economy: How People Make Money From Ideas. URL: <https://www.amazon.com/Creative-Economy-People-Money-Ideas/dp/0140287949> (дата звернення: 17.03.2023).
4. Florida R. Class-Divided Cities. New York Edition. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2013-01-24/class-divided-cities-new-york-edition> (дата звернення: 17.03.2023).
5. Landry Ch. The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators. Routledge. URL: <https://www.demos.co.uk/files/thecreativecity.pdf>. (дата звернення: 17.03.2023).
6. Давимука С. А., Федулова Л. І. Креативний сектор економіки: досвід та напрями розбудови : монографія. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2017. 528 с.
7. Bochko O., Maletska O., Tsitska N. Kapral O. Paradigm of a Country Competitiveness Under Conditions of Digital Economy. *Review of Economics and Finance*. 2022. № 20 (1). P. 572–580. DOI: 10.55365/1923.x2022.20.65.
8. Polishchuk O., Kulinich T., Martynovych N., Popova Yu. Digitalization and sustainable development: the new covid-19 challenge requires non-standard solutions. *Problemy Ekorozwoju*. 2022. № 17 (2). P. 69–79. DOI: 10.35784/pe.2022.2.08.
9. Перепелюкова О. В. Особливості цифровізації регіональних економічних систем в умовах креативної економіки. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 3(31). С. 80–90.
10. Медвідь В. Ю. Наукові засади визначення сутності регіонального розвитку. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 7 (133). С. 157–163.
11. Гавриленко Н. В., Грищенко О. В. Система податкового стимулювання інноваційної діяльності: стан і перспективи. *Економічний простір*. 2021. № 171. С. 73–79. DOI: 10.32782/2224-6282/171-13.
12. Несторенко Т. П. Економіка суперзірок»: можливості та загрози для сфери освіти. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. 5(2). С. 8–15. DOI: 10.36887/2415-8453-2020-2-1.
13. Vasilchuk N. Kuzmenko E. Market infrastructure as an integral element of infrastructure system. *Scientific peer-reviewed journal. European Reforms Bulletin*. 2015. № 3. P. 25–28.
14. Bakhov I, Boichenko E., Martynovych N., Nych T., Okolnycha T., Vinnychenko V. Conditions for Development of the Socio-cultural Level of Personality in Today's Ukrainian Society. *Jour of Adv Research in Dynamical & Control Systems*. 2020. № 12 (04). P. 1668–1676. DOI: 10.5373/JARDCS/V12SP4/20201648.
15. Creative Industries. Foresight 2030. Sustainability & Industry 4.0. URL: <https://cfsd.org.uk/wp-content/uploads/2021/04/Creative-Industries-Foresight-2030-UpdateFINAL.pdf> (дата звернення: 30.03.2023).
16. Borrell J. The war in Ukraine and its implications for the EU. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/war-ukraine-and-its-implications-eu_en (дата звернення: 30.03.2023).
17. Europe Sustainable Development Report 2022. 2022. Rankings: The overall performance of European countries. URL: <https://eu-dashboards.sdgindex.org/rankings> (дата звернення: 30.03.2023).

18. Sustainable Development Report 2022. From Crisis to Sustainable Development: the SDGs as Roadmap to 2030 and Beyond. URL: <https://dashboards.sdgindex.org/profiles/ukraine> (дата звернення: 30.03.2023).
19. A Rocky Recovery. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/04/11/world-econom-ic-outlook-april-2023> (дата звернення: 29.03.2023).
20. Press release № 23(101). IMF Executive Board Approves US\$15.6 Billion under a New Extended Fund Facility (EFF) Arrangement for Ukraine as part of a US\$115 Billion Overall Support Package. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/03/31/pr23101-ukraine-imf-executive-board-approves-usd-billion-new-eff-part-of-overall-support-package> UNHCR. (30.03.2023).
21. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/all_thems (дата звернення: 29.03.2023).
22. Parkhomenko N., Otenko I., Martynovych N., Otenko V. Application of Neural Networks in Prediction of Enterprise Development in Global Environment. *SCMS Journal of Indian Management*. 2023. № 20 (1). P. 5–19.
23. Martynovych N., Plutalov S. Current trends of the development of creative industries and their impact on the national economy. *Problems of modern transformations. Series: economics and management*. № 3. DOI: 10.54929/2786-5738-2022-3-03-08.

REFERENCES:

1. Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development. Available at: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.
2. International Year of Creative Economy for Sustainable Development. Available at: <https://unctad.org/topic/tradeanalysis>.
3. Howkins, John (2002) *The Creative Economy: How People Make Money From Ideas*. Available at: <https://www.amazon.com/Creative-Economy-People-Money-Ideas/dp/0140287949>
4. Florida, Richard (2013) *Class-Divided Cities*. New York Edition.
5. Landry, Charles (2008) *The Creative City. A Toolkit for Urban Innovators*. Routledge. Available at: <https://www.demos.co.uk/files/thecreativecity.pdf>.
6. Davymuka, S.A. & Fedulova, L.I. (2017) *Kreatyvnyi sektor ekonomiky: dosvid ta napriamy rozbudovy* [Creative sector of the economy: experience and development directions]. DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy». [in Ukrainian]
7. Bochko, O., Maletska, O., Tsitska, N. & Kapral, O. (2022) Paradigm of a Country Competitiveness Under Conditions of Digital Economy. *Review of Economics and Finance*, (20), pp. 572–580. DOI: 10.55365/1923.x2022.20.65
8. Polishchuk, O., Kulinich, T., Martynovych, N. & Popova, Yu. (2022) Digitalization and sustainable development: the new covid-19 challenge requires non-standard solutions. *Problemy Ekorozwoju*, 17(2), pp. 69–79. DOI: 10.35784/pe.2022.2.08
9. Perepeliukova, O.V. (2022) *Osoblyvosti tsyfrovizatsii rehionalnykh ekonomichnykh system v umovakh kreatyvnoi ekonomiky* [Peculiarities of digitization of regional economic systems in the conditions of creative economy]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, 3(31), pp. 80–90. [in Ukrainian]
10. Medvid, V.Iu. (2012) *Naukovi zasady vyznachennia sutnosti rehionalnoho rozvytku* [Scientific principles of determining the essence of regional development]. *Aktualni problemy ekonomiky*, 7 (133). pp. 157–163. [in Ukrainian]
11. Havrylenko, N. V., & Hryshchenko, O. V. (2021) *Systema podatkovoho stymuliuvannia innovatsiinoi diialnosti: stan i perspektyvy* [Tax Innovation System: Status and Prospects]. *Ekonomichnyi prostir – Economic space*, (171), pp. 73–79. DOI: 10.32782/2224-6282/171-13 [in Ukrainian]
12. Nestorenko, T. P. (2020) «*Ekonomika superzirok*»: mozhyvosti ta zahrozy dlia sfery osvity [“Super Star Economics”: Opportunities and Threats to Education]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky – Ukrainian Journal of Applied Economy*, 5(2), pp. 8–15. DOI: 10.36887/2415-8453-2020-2-1 [in Ukrainian]
13. Vasilchuk, N. & Kuzmenko, E. (2015) Market infrastructure as an integral element of infrastructure system. *Scientific peer-reviewed journal, «European Reforms Bulletin»*, 3, pp. 25–28.
14. Bakhov, I, Boichenko, E., Martynovych, N., Nych, T., Okolnych, T., & Vinnychenko, V. (2020) Conditions for Development of the Socio-cultural Level of Personality in Today's Ukrainian Society. *Jour of Adv Research in Dynamical & Control Systems*, 12(04), pp. 1668–1676. DOI: 10.5373/JARDCS/V12SP4/20201648
15. Creative Industries. Foresight 2030. Sustainability & Industry 4.0. Available at: <https://cfsd.org.uk/wp-content/uploads/2021/04/Creative-Industries-Foresight-2030-pdf>
16. Borrell, J. (2022) The war in Ukraine and its implications for the EU. Available at: https://www.eeas.europa.eu/eeas/war-ukraine-and-its-implications-eu_en

17. Europe Sustainable Development Report 2022. Rankings: The overall performance of European countries. Available at: <https://eudashboards.sdgindex.org/rankings>.
18. Sustainable Development Report 2022. From Crisis to Sustainable Development: the SDGs as Roadmap to 2030 and Beyond. Ukraine Situation. Available at: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
19. A Rocky Recovery. April 2023. Available at: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
20. Press release № 23(101). IMF Executive Board Approves US\$15.6 Billion under a New Extended Fund Facility (EFF) Arrangement for Ukraine as part of a US\$115 Billion Overall Support Package. Available at: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/03/31/pr23101-ukraine-imf-executive-board-approves-usd-billion-new-eff-part-of-overall-support-package> UNHCR.
21. Eurostat: Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/all>.
22. Parkhomenko, N., Otenko, I., Martynovych, N. & Otenko, V. (2023) Application of Neural Networks in Prediction of Enterprise Development in Global Environment. *SCMS Journal of Indian Management*, pp. 5–19. Available at: <https://www.scms.edu.in/uploads/journal/Journal%20Jan%20-%20March.pdf>.
23. Martynovych, N., & Plutalov, S. (2022) Current trends of the development of creative industries and their impact on the national economy. *Problems of modern transformations. Series: economics and management*, (3). DOI: 10.54929/2786-5738-2022-3-03-08.